

Majski list 1923

Izdala: Socialistična stranka Jugoslavije.

ZALOŠKE CESTE.

Širom sveta se vijejo mračne ceste.
Kakor vdove zastirte v črn pajčolan
drhte v solnčnih žarkih in romarsko pesem pojo:

O, o! Ustavi se potnik — kristjan!
Če si utrujen, če ti obraz je potan,
sedi na kamen, glavo podpri z roko
in čuj povest, ki je bila naša bolest,
povest Zaloških cest, v dimu in sajah rojeno,
v trpljenju in težki borbi za kruh spočeto,
kot grbavo dete v telesu ob rojstvu prekleto.
Devetnajststo let odkar je bil Krist razpet
na enem križu in z eno Golgoto pred seboj;
štirinajst postaj in ena križeva pot...
Devetnajststo je zdaj Golgot in križevih potov,
postaj in križev na njih pa je stokrat desetnajststo.
O, o, kako je težko nositi stokrat desetnajststo
križev in trnjevih kron in kako je strašno
piti kis in žolč iz stokrat desetnajststo gob!

S krvjo, solzami in pōtnimi sragami smo napojene,
kakor pošasti gredo preko nas Iškarioti, brez konca grečo
farizeji, Pilati, vojščaki, ki s sulico režejo naša telesa,
bijejo nas s kopiti po krvavečih obrazih in z biči
pode od nas Veronike, ki so prinesle prt.
O, o, kako je hudo na križevih potih pred biči,
kako so trudne noge in naša telesa srta...

In grob ni več grob, zdaj je desetnajststo grobov,
skal, čuvarjev in sulic, ki bde nad živimi trupli,
pa je planilo iz zemlje stokrat desetnajststo.
O, o, kako je strašno pod težo stokrat desetnajststo
skal, čuvarjev in sulic, ki gazijo naše vstajenje.

Popotnik je čul povest okrvavljenih Zaloških cest,
sklonil se je in poljubil na križih trpeče Kriste,
potem je zaškripal z zobmi in stisnil pest
in zaklical z močnim glasom: ne, brez Veronike niste!
Milenin.

VEČ REVOLUCIONARNOSTI!

Gotovo preživljamo eno izmed najbolj revolucionarnih dob svetovne zgodovine. V verstvu in v znanosti, v umetnosti in tehniki, v narodnih in mednarodnih odnošajev, v razmerih človeka do sočloveka in do narave, povsod, kamorkoli pogledaš, povsod opaziš neverjetne izpremembe.

Vse te izpremembe seveda vplivajo na naše življenje in na vse naše odnošaje, izpreminjajo našo družbo in tvorijo v svoji celoti tisto kar imenujemo napredek.

Revolucionarnost in reakcionarnost pa sta razmerje posameznika do teh izprememb. Kdor te izpremembe spozna, jih razume in uravnava po njih svoje življenje, čeprav mora pri tem opustiti stare, mnogokrat priljubljene navade, tega imenujemo revolucionarja. Kdor pa je tako slep, da teh izprememb ne vidi, kdor je tako nerazsoden, da teh izprememb ne razume, čeprav jih vidi, kdor je tako komoden, da se v svojih navadah ne da motiti, čeprav je izpremembe razumel in jih spoznal za umestne — vse te in take imenujemo reakcionarce.

Beseda revolucionarnost je dandanes splošno priljubljena, beseda reakcionarnost pa splošno osovražena. Vsak se izdaja za revolucionarja, nihče ne mara biti reakcionar. Koliko pa je ljudi, ki vedo, da pomeni revolucionarnost predvsem odpravljanje vseh starih, neumestnih, nesmiselnih navad, pa najsi bi bile še tako priljubljene? Taka stara navada pa ni samo tista, v kateri tiče vsi drugi, ampak tudi tista, v kateri tiči posameznik sam. Kadar bomo imeli posameznike, ki se znajo za svojo osebo otresti svojih sta-

rih navad, ki pravijo o njih, da so železne srajce takrat bomo imeli tudi revolucionarno ljudstvo, ki bo zmožno odpraviti napake sedanje družbe kot celote. Takrat napredek ne bo več prazna beseda, ampak bo pomenil večje blagostanje in manjši trud za vse člane človeške družbe.

Posamezni revolucionar pa ne zadošča za napredek družbe. Takih revolucionarjev smo imeli v zgodovini človeštva dovolj, toda rešitve ni bilo. Med največje revolucionarje štejemo n. pr. Jezusa, ki je odvrnil vse kar je spoznal za škodljivo in se ni ustrašil niti pred kraljem, niti pred najvišjim duhovnom, obema je povedal v obraz, da so posvetne in duhovne stare navade lahko zelo čestitljive toda vseeno jih je treba popolnoma odpraviti, če so za našo dobo neumne in škodljive. Držal se je tega dosledno in šel zato v smrt, potem pa, ko je njegov nauk zmagal, ko je ljudstvo sprejelo nove »krščanske« navade, se je popolnoma proti volji svojega »odrešenika« oklenilo teh navad in jih danes nosi kakor železne srajce prav po judovsko; namesto, da bi molilo v duhu in resnici, to je, namesto da bi samo mislilo, šteje lesene jagode in brblja naučene besede in hodi kazat svojo pobožnost v tempelj namesto da bi jo odpravljalo v svoji kamnici... Za Jezusom je prišlo še mnogo podobnih revolucionarjev in končno smo imeli enega, ki je prav glasno zaklical, da posamezni revolucionar ne more »odrešiti« ljudstva, da se mora to ljudstvo rešiti samo in da se mora v ta namen združiti; bil je preganjan zaradi tega svojega nauka, pa končno je njegov nauk vendarle zmagal, polovica človeštva moli danes njegovo moli-

tev: »Proletarci vseh dežel združite se!« in nosi njegovo ime — toda kakor so kristjani živeli in žive nekrščansko, tako marksisti žive in bodo živeli nemarksistično, dokler se v resnici ne poglobi v zahtevo vsake resnične vere v odrešenje: vera brez del je mrtva.

Oba velika revolucionarja sta zbirala okrog sebe preproste ljudi in jih učila, naj se sami rešijo. Toda komaj se je niuna ideja razširila malo dalje, že je postala iz nje železna srajca — preprosti ljudje so v svoji bedi in omejenosti, v svoji duševni lenobi in pod pritiskom hujškanja bogatih velmož izpremenili revolucionarnost v reakcionarnost: ona dva sta zahtevala dejanja, izvrševanja, resnične izpremembe življenja, ti so pa razumeli eni miloščino drugi pa krvavo prekucijo. »Kristjani« upajo, da je »dobro delo« v Jezusovem smislu, če dajo od ukradenega milijona kak vinar beraču, »marksisti« pa upajo, da bo na svetu kaj boljše, če začno kakšno krvavo »dejanje«, ali po francosko »akcijo«. Ne eni ne drugi pa ne marajo začeti svojih dejanj in akcij pri sebi, pri svojih lastnih železnih srajcah...

Če iščemo dandanes vzroka, zakaj Jezusova revolucionarnost ni prešla na ljudstvo, pravimo, da je kriva neizobraženost. Izobrazba je pa od takrat silno napredovala, skoro vsak človek zna danes čitati — zakaj vsaj zdaj ni prešla na ljudstvo Marksova revolucionarnost? Kakor pri kristjanih ni bila kriva samo neizobraženost, tako tudi zdaj ne. Takrat so branili bogati velmože pravtako kakor danes. Kajti bogatin ne more v nebeško kraljestvo iz istega vzroka, kakor ne more v socialistično družbo. Bogatin pa

ni samo tisti, ki ima mnogo duha. Že takrat je Jezus ugotovil, da »bogati na duhu« niso posebno navdušeni za pravično ureditev in je zato rekel tisto še danes mnogim nerazumljivo besedo: blagor ubogim na duhu! Takj bogatini duha so bili že takrat in so v še večji meri dandanes velika ovira pravične ureditve človeške družbe, to pa tem bolj, ker se k njim štuji tudi »ubogi na duhu« v svoji domišljavosti prav tako, kakor se mnogi baitarji štejejo med bogate posestnike. Vsi ti pravi ali nepravi bogatini zlata ali duha, vsi ti so bili od nekdaj in so še danes najbolj prikovani na svoje železne srajce, na svoje navade, in se jih tudi takrat ne marajo iznebiti, kadar so s poznali, da jim škodujejo. V tem je prokletstvo individualizma, v tem tiči globoki smisel besed modernega revolucionarja, da se bo proletarijat rešil sam. »ker nima nič izgubiti razen veri«, besed, ki so po smislu popolnoma podobne besedam velikega revolucionarja pred skoro 2000 leti: »Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo.«

Preprosti proletarci! Vaše je bogastvo zlata in duha, dokler ostanete preprosti dokler se ne prevzamete, dokler si ne začnete domišljati, ko ste si kozo pridobili, da si s časom pridobite tudi veleposestvo, in ko ste se naučili abecede, da si s časom pridobite toliko znanja, da boste z njim lahko vladali nad drugimi. Kajti niti nebeško kraljestvo, niti socializem ne pomeni vlade nad drugimi, ampak sodelovanje vseh.

Sodelujte! To je Jezusova in Marksova revolucionarna beseda. Sodelujte — s tem postanete revolucionarji dejanja. Sodelujte — kajti brez vašega sodelovanja ne pomaga prav nič ne Jezusovo, ne Marksovo odrešenje!

Odvrzite železne srajce, odvrzite reakcijo!

Pravica do ulice.

Delavski sindikat — kaj je to? Ali je to Žerjavova strokovna organizacija, ali se morebiti tako imenujejo tiste »strokovne« organizacije, ki jih ima baje »Orjuna«, ali je s tem mišljena deputacija profesorjev, ki žele postati arhivarji? Kdo ve? Najbrže bo zadnje pravo — kajti o delavskem sindikatu, ki ga želimo spo-

znati, ne vemo zdaj še nič drugega kakor to da je šel pred gospoda ministra za notranje zadeve klečat in prosit, kakor je znano, da je klečala in prosila tam že tudi tista deputacija profesorjev, ki hočejo po zasluženju priti v arhiv. Torej bo najbrž oboje eno in isto, samo da je ta deputacija prosila za dovoljenje, da sme ustanoviti novo komunistično stranko, ki ne bo prav nič huda, ampak bo jedla lepo iz roke — sindikat je pa prosil, naj bi gospod minister dovolil proslavo Prvega majnika. Gospod minister je bil v obeh slučajih zelo ljubezniv in je milostno dovolil vse, kar je — drugim dovoljeno tudi brez klečanja.

Samo eno je nerodno. Res je, da je za pravilno klečanje treba visoke izobrazbe, ki je delavstvo nima in imamo torej precej malo mojstrov klečanja. Toda za samozavesten in odločen nastop pri obrambi pravic je pa treba tudi zavednosti, ker brez te ni korajže, zato imamo med nezavednejši mnogo takih, ki ne znajo sicer klečati, ki pa tudi nimajo posebne korajže. Na take samo napol korajžne ljudi bo pa silno slabo uplivala notica, ki jo je meščansko časopisje te dni objavilo za strah vsem napol korajžni. Takole se glasi:

»Praznovanje 1. maja. Ministrstvo za notranje zadeve je na prošnjo delavskega sindikata dovolilo proslavo 1. maja, toda brez vsakih uličnih manifestacij. Vsaka nezakonita, protidržavna manifestacija se bo strogo kaznovala.«

Vsi ljudje vsega sveta imajo pravico praznovati svoje praznike, samo delavstvo naj bi hodilo prosit za dovoljenje — seveda zato, da dobi potem tako dovoljenje, ki izgleda kakor prepoved. Svoje večne praznike lenobe slavi buržoazija vsak dan z uličnimi manifestacijami, ko ogrožajo pijane tolpe javni mir in red s svojimi procesijami iz gostih v kavarnah, ob nedeljah in praznikih hodijo in se vozijo v uličnih manifestacijah za zabavo in zapravljanje, če pa se hoče sniti delavstvo in rabiti pri tem tudi ulice in ceste, bi mu to buržoazija rada prepovedala, menda zato, ker je delavstvo te ceste naredilo in utrnilo.

»Proslava je dovoljena, toda brez vsakih uličnih manifestacij. Za napol korajžne pomeni to, da ne sme biti nobenega spreveda, proslava je dovoljena.

toda če vidiš, da gre brat na shod, počakaj malo, ne hodi z njim, to je prepovedano, če pa vidiš kje tri sodruga skupaj, beži, hitro beži! To je revolucija! Seveda, vlado je pa tudi sram prepovedati take stvari, zato se takoj zopet popravi in piše da so prepovedane samo »nezakonite, protidržavne manifestacije«. To bodo pa razumeli samo zavedni, zavednih je pa malo — torej bo spreved majhen, in če ga bodo nezavedni iz kakega skritega kota gledali, si bodo mislili: »Kako jih je malo! Dobro, da nisem šel zraven, pojdem rajši k orjuncem!« Dobro znajo kalkulirati kapitalisti, to je res, pa z vsakim takim »dobrim kalkuliranjem« vendarle zopet pomnože vrste zavednih, ki imajo svojo visoko šolo v tem neenakem boju. In kakor je zavednih razmeroma malo, korakalo jih bo za rdečimi zastavami vendarle več nego si misli! In tak vzoren red bodo imeli, da vas bo strah tega reda, tega za vas tako strašnega reda, ker vam bo v doglednem času popolnoma onemogočil vašo korupcijo, s katero si zdaj tako lepo in poceni grabite milijone, da potem z groši lahko kupujete svoje plačane hlapce!

JANKO TELBAN:

Iz megle!

Megla je ležala nad dolino. Pusta, siva megla. Dolgo je že bilo, odkar je sonce zadnjič posvetilo na zemljane prebivajoče v dolini. Močvirja so nastala, v katerih je rastle bičevje in vodne trave. Roparske ptice so si zgradile pod varstvom teme varen dom. Prebivalci so zaman prosili Boga naj odstrani strašno šibo. Vsi zvonovi so zvonili pred svetniki so gorele sveče in v ponižnosti klečeče duše so zaman pričakovale rešitve od neke višje moči, tam daleč iz vseirja.

Ko je bila sila najhujša, so pa ljudje spoznali, da ni dovolj, če imaš v srcu hrepenenje po svetlobi, solncu, hrepenenje, ki nima mej. Zapustili so borne kočice ter se napotili iskat solčnih žarkov — resnice. Dolga je bila vrsta in še vedno novi so prihajali od vseh strani. Čut jih je vodil navzgor, bližje k nebu, solncu. Do srede hriba sama megla in še dalje naprej. Na tisoče korakov so že prehodili v višino, toda še ni bilo solca. Močna skala jim je zastavila pot omaho-

I. I.:

Na dan plačila.

Težko ga je pričakoval vsak izmed nas, vendar smo ga dočakali in kolikor smo bili tudi nestrpni, še prezgodaj se je zgodilo. Dobili smo mesečno zlačo vsak v posebnem zavitku.

Opazoval sem vsi krog sebe. S tresočo roko se je stegnil vsak po ovitek, z naširoko odprtimi očmi je večina strmela na številke, največ jih je bilo presenečenih, ker niso vnaprej izračunali vsote. Morda niso znali, ali pa so znali in namenoma niso hoteli številčne resnice, ki ne more pokazati drugo, nego da je premalo, strašno premalo za najpotrebnejše.

Drug za drugim so odprli zavitke in s tresočo roko šteli bankovce, ponovno pogledali v zavitek in zopet šteli dvakrat, trikrat — zaman, ker v roki je, kar je, in to popolnoma soglašja s številko na zavitku. O jo!, kako malo!

Po tem prvem hipu brezupnega pričakovanja in presenečenja so se dvignile posamezne kletvice: vedno več jih je bilo

in na koncu so se vsule na delodajalca, organizacijo in vse, vse na svetu sploh.

Tedaj se je oglasil med njimi zaupnik strokovne organizacije: »Sodrugi, poravnajte prispevke za ta mesec sedaj takoj, da vas ne bom lovil ves mesec, in pa Prvi maj bo, glejte, da boste dali vsak nekaj za smodnik. Streljali bomo, da jih bo strah buržuje.«

Filip, ključavničar, prvi z denarjem v roki priskoči k zaupniku, vpijoč: »Bravo, za smodnik pa dam! Tu imaš pet dinarjev, pa močno morajo streljati!«

Zaupnik sprejme denar in ga prvega vpiše. Nato pripomni, da naj poravna še prispevke za organizacijo. »Pa prispevki so zvišani,« nadaljuje zaupnik sohr. France, »plačati bi moral že prejšnji mesec višji razred po pravilniku, ker smo si zvišali z organizacijo plače.«

»Ne, toliko ne dam,« se odreže ključavničar Filip, »še to, kar je bilo do sedaj, je preveč. Več ne dan in ne morem.«

In tako se prepirata. Zaupnik ga zaman prepričuje: glej ta in ta pa le tako plača. Vse zaman, ključavničar Filip je zaupniku vrgel denar kar pred noge in je

ostal pri starem. Tako se je pričkal zaupnik z vsemi po vrsti — za smodnik je še šlo, za organizacijo pa s težavo po starem.

»Boljše plače želite, nove zahteve postavljate in krajši delavni čas hočete in to in ono,« jim je rekel, »o, to vse razumete, drugega kot napol-sodrugi pa ne! Jaz se ne bom pričkal z vami. Svoje mesto vam odstopim, naj bo kdo drugi zaupnik saj nimam nič od tega nego psovke od vas. Pomnite pa, kakor vi za organizacijo, tako organizacija za vas, ker vi ste organizacija in če ji ne daste gmotnih sredstev, jih tudi organizacija vam ne bo mogla izvojevati. Sicer pa, saj vas bo delodajalec bič naučil, kako moramo zgraditi bojno organizacijo proti njemu.« Tako se je upravičeno razjezil zaupnik.

»Prav si povedal, sodrug France,« se je oglasil eden med njimi, ki je zamišljeno poslušal vse to.

»Ti pa le tiho bodi, politikar, tebi je lahko,« so zakričali drugi nani, komaj se je oglasil.

»Da, da, sodrugi,« je nadaljeval, »prav vam je France povedal. A jaz vam

vali so, a zmagała je volja, »naprejš« je bilo geslo. Tedaj se je malo zasvetilo, prav malo in potem vedno bolj, kakor studenec z gorskega pobočja se je videl jasen solnčni žarek.

Romarji so popadali na kolena. Čemu? Saj ni bilo na vrhu gore bele cerkve, saj ni bilo svetnikov vtelešenih v trhljivi les! Tudi zvonovi niso zvonili in mašnik v ornatu ni blagoslavljal pobožno klečečih romarjev.

Rdeča zastava solnca in svetlobe je vihrala v mlademu jutru ter kazala pot iz megle blodeči množici, k cilju, k novemu življenju — na dan Prvega maja.

F. Z.:

Človek!

Poslušaj evangelijski, ki naj se čita na praznik Prvega majnika in ki se nahaja v Dejanjih apostolov v 17. poglavju od 24. do 28. vrste.

»Tisti čas je šel apostol Pavel med Atenčane in jim govoril na zborovanju sledeče:

Stvarnik, ki je ustvaril svet in vse, kar je na njem, on ki je neba in zemlje gospodar, ne prebiva v svetiščih, ki so z rokami narejena; tudi se mu ne streže s človeškimi rokami, kakor da bi česa potreboval, ko sam daje vsem življenje in dihanje in vse; in je naredil, da iz ene krvi ves človeški rod prebiva po vsem licu zemlje, določivši odmerjene čase in meje njih prebivanja; čemu bi iskali, da bi Boga kako otipali in našli, ko vendar ni daleč nobenemu od nas. Kajti v njem živimo in se gibljemo!»

Kaj? V Stvarniku živimo in v njem se gibljemo in smo?

Človek ali dvomiš o teh besedah, ki so izpisane iz tiste knjige, iz katere nam čitajo duhovniki vsako nedeljo in praznik o priliki službe božje? Ali si že razmišljal o Stvarniku? Če ne, pa stori to sedaj, posebno danes, ko vidiš vso prirodo kakor prebujeno. Poglej v prirodo, v kateri živiš in se giblješ in si, in vidiš boš stvarstvo in spoznal Stvarnika! Poglej kaj te obdaja in vprašaj vse in vse ti bo dalo isti odgovor. »V njem živimo, v njem se gibljemo, v njem smo.«

povem še več: resnica tudi mene včasih boli kakor vas sedaj, ušel pa ji nikdo ne bo, ž njo se bo srečal če jo še tako odklanja in še bolj bo presenečen tedaj! Politiki mi pravite: Z vami vred trpim ob težkem delu in slabi plači, kot zaupnik politične organizacije pa ostanem preko vseh vaših pikrih opazk vztrajno v boju za pravičnejši družabni red, za odstranitev kapitalističnega sistema z edino pravičnim socialističnim družabnim redom. Sodrugi, proslavljali bomo Prvi maj, praznik dela, ki bo kimalu, a ne tako, kakor bi ga morali zato, ker smo politično nezavedni in razdrojeni.

Prepričanje mi vleva, da vam povem to: politična organizacija in nje moč v državi je glava vsemu delavskemu gibanju, brez zavzetja politične oblasti v kapitalistični državi ni rešitve za delavstvo, kajti to, kar si potom strokovne organizacije priborimo zaradi politične nezrelosti in brezbrčnosti v političnem boju zopet izgubimo. Poglejte, milijone plačujemo indirektnega davka, in težo njegovo občuti le delavno ljudstvo, ker ga plačuje tudi za gospodo brezdelja. Milijarde požre militarizem in tisoče mladih ljudi

Ali — kaj bom razmišljal o Stvarniku, ko še ne vem niti kaj sem jaz, človek!

Prašek si na zemlji, še manjši prašek v vesoljstvu.

Pa vendar sem krona stvarstva!

Ne — nisi še, a postal boš, ko se boš prerodil, ko bo tvoja duša obdana od duha resnice, ki bo odtrgala pajčolan teme z obraza, da boš spoznal luč blagovestja, ki ti ponuja blagostanje. — — — — —

Oj nageljček rdeči, povej, povej mi, kaj si, in zakaj se tako raduješ vesne? Zakaj si oblekel praznično obleko?

Človek! Poslušaj nageljčkov odgovor na tvoje vprašanje:

Jaz sem živo bitje, kakor ti. Kakor ti tako sestojim tudi jaz iz cele družbe bitij, ki žive v popolnem medsebojnem soglasju in ki tvorijo moje telo. Za stanice si jih krstil.

Glej nobena izmed teh stanic ne izkorišča svoje sosedne, svoje bližnje in če bi to storila, bi moje telo začelo bolehati in onemogočen bi mi bil napredek, onemogočena skrb za potomstvo. Da sem pa danes praznično oblečen, vedi, da se radujem nad mirom, ki ga uživam, in nad časom, ki mi omogoča zbirati energijo za bodoče delo v boju za obstanek...

Čuj človek! Ali nisi še slišal v hramu, kjer trdiš, da prebiva tvoj Stvarnik, besed, ki jih vsebuje I. list apostola Pavla Korinčanom v 12. poglavju od 13. do 26. vrste?

Ne!

Zato poslušaj, poslušaj pazljivo, kajti te besede ti govorijo o blagovestju, o luči, ki ti prinese blagostanje.

»Z enim duhom namreč smo vsi krščeni v eno telo, bodisi Judje ali Grki, bodisi sužnji ali svobodni, in vsi smo napojeni enega duha. Saj tudi telo ni en sam ud, temveč mnogi. Ako reče noga: Ker nisem roka, nisem od telesa, ali za to ni od telesa? In ako reče uho: Ker nisem oko, nisem od telesa, ni li zato od telesa? Ko bi bilo celo telo oko, kje bi bil sluh? Ko bi bilo celo sluh, kje bi bil volh? Tako pa je Stvarnik postavil ude, slehernega izmed njih po telesu, kakor je hotel. Če bi bili pa vsi eden ud kje bi bilo telo? Tako so pa sicer mnogi udje, a telo eno. Nikdar ne more oko reči roki: »Ni mi te

odteguje produktivnemu delu, z narodnim imetjem veriži brutalni bančni egoizem, ki se v toku časa zasidra v truste podjetij in podjarmlja čim širše plasti delavnega ljudstva in ga potem skoro neovirano izkorišča.

Sodrugi, vse to je v politični moči, ki jo nevedni brezbržnostno prepuščamo vladajočemu režimu.

Ogromne plasti zemlje obdelujejo sužnji poljski delavci, lačni in brezpravni kakor psi, da oni krivični, po naravi brezpravni, a delansko pravico posedujoči lastniki kot borzni špekulantje vsemu narodu režejo pičli kruh. Borzni in bančni špekulantje in razni drugi koristolovci se satansko umetno uvlečavljajo med delavnim ljudstvom, cele plahuc časopisov dobiš poceni ali pa ti jih pošiljajo zastoni, da ti omamijo razum z verstvom in narodnostjo narodnim sovraštvom proti drugim narodom, z diplomatskimi razpravami imperialistov in vsemi pretkanimi filozofsko zamotanimi frazami, da se ljudstvo ne vzdrami k spoznanju.

Sodrugi, in naš tisk, zakaj je tako drag? Kapitalisti, lastniki nam hočejo uničiti delavsko časopisje, katerega ne pod-

treba, ali zopet glava nogama: »Ni mi vaju treba.« Marveč tisti udje telesa, ki se zde slabjši, so tembolj potrebni; in kateri se nam zde manj častni na telesu, okoli teh stavimo obilnejšo čast. Ali Stvarnik je zložil telo, davši pomanjkljivemu večjo čast, da bi ne bilo razpora v telesu, ampak, da bi udje enako skrbeli drug za drugega.

In če trpi eden, trpe ž njim vsi.

Ali ti ne govori istega, kar sem ti pripovedoval o svojem telesu? Tudi ti, o človek, si stanica, ud velike človeške družbe.

Ali v sredi te družbe so stanice, ki izkoriščajo svoje sosede in telo boleha. Boleden pa ni neozdravljiva, temveč ozdravljiva, samo z lečenjem moraš ti, o človek, končno že pričeiti. Spoznai! Spoznaj, da si organizirano bitje, ki je ud velike organizacije človeštva, in delaj za družbo in ne samo za sebe. Tako boš spoznal Stvarnika. Ljubil Stvarnika nad vse in svojega bližnjega kakor samega sebe.

Tedaj bo zmagała luč nad temo in širilo se bo blagovestje o miru in lahko boš tudi ti o vesni oblekel praznično obleko...

Težki časi za delavstvo in strok. organizacije.

Kakor vse drugo, tako sta tudi razvoj in delovanje strokovnega gibanja odvisna samo od splošne politične situacije.

Od povojne dobe pa vse do konca lanskega leta je še nekako šlo, začetek tega leta pa je dosti tega prinesel, kar je v strokovnem gibanju dalo marsikateremu strokovno organiziranemu delavcu mnogo misliti, da celo obupavati nad skrajno mizernimi razmerami.

Eno je videti: da je delavec v svojem eksistenčnem položaju na račun splošne politike samo oropan in da izgublja vsaj teren za avtomatično s podražitvijo življenjskih potrebščin sporedno koraka-joče povišanje plač.

Na vsej fronti so se morale strokovne organizacije to leto boriti z žilavim odporom kapitalistov in ni bilo mogoče povsod ustreči želji delavstva. Tudi razkol v delavskih strokovnih organizacijah je bistven krivec delavčeve slabosti, ker mi smo imeli enotne in trdno disciplinirane

pira bančna špekulacija, temveč se mora vzdrževati iz delavskih žuljev, mora se, da se more odkrito vršiti boj proti korupciji današnjega sistema. Sodrugi, naročite si socialistični politični dnevnik, čitajte in mislite, pa boste spoznali, kako globoka je rana današnje človeške družbe, ki je pa še ozdravljiva, a vi morate tudi pričeiti z lečenjem, ker je to od vseh nas odvisno, ki živimo od dela svojih rok, da zmaga pravica nad krivico. Zmagała bo če zmaga socializem, ki ga pa ne bo krilata nimfa, s prozornim pajčolanom odeta, na krožniku iz cvetja prinesla, temveč, sodrugi zavijati je treba rokave in ne križem rok čakati na odrešenje.

Ej, vidite, sodrugi, koliko žrtev bo še treba vi se pa buniti dati strokovni organizaciji malenkost, a glejte, koliko boste morali še žrtvovati če boste hoteli zgraditi pot do socializma.

Politično, strokovno, gospodarsko in kulturno bo moral biti vsak izmed vas organiziran, in dati in plačati in še delati bo moral veliko na tih poljih, da ustavi pohod izkoriščevalcev.

»Hej, ti si pa znorel,« so kričali zopet vsi vprek, »kar vso plačo ti damo za

organizacije, ki bi z vsem potrebnim orožjem enakomerno, istočasno in enotno nastopila. Tu in tam so se potegovale posamezne organizacije za posamezne stroke, tako se je na znotraj in zunaj izgubilo skupno število in v resnici v posameznih odsekih ni tvorilo dovoljne moči, da izbojuje svoje zahteve. Nič ne de, če korakamo po strokah za dosego svojega cilja, škodilo pa je to, ker je na zunaj izgledalo, da so te posamezne strokovne organizacije osamljene in da nimajo od drugih strok zaslonbe. To so izrabili vsi podjetniki, Zveza industrijcev in drugi, ter so se revanžirali nad delavskim pohodom v letu takoj po vojni. Sistem današnje družbe je znal neorientirani razmah delavskih mas do početka leta 1923. tiščati povsem ob tla, ga z zakoni in drugim obkoliti ter zaslužiti, ne da bi obstoječe organizacije skušale na stvar gledati s čistimi, belimi očali, in iti na delo ne samo za mezde, pač pa tudi k stvarnemu reševanju državnega problema v kolikor se ta tiče, direktno ali indirektno, delavstva.

Ker se to ni izvršilo, trpi danes samo delavstvo. In če vemo, da je vse delavčevo življenje odvisno od življenske politike, ki pa se kuha samo v kapitalističnem piskru, tedaj moramo vedeti, da bomo bore malo iz tega piskra dobili.

Splošno je pa naglašati: zavožena socialna politika, narodno - gospodarska politika valutno vprašanje, izvoz in uvoz ter razna druga vprašanja, ki so skoro čisto gospodarskega značaja, vendar pa igrajo glavno vlogo tudi v politiki, so vprašanja, ki jih mora in more rešiti edino delavska organizacija, katera v svojem boju lahko izpodrine politiko, ki je za pravično življenje delavčevu škodljiva. Torej strokovna organizacija! Ona se rekrutira samo iz onega sloja, ki je navezan samo na delo in trpljenje, ki je posledica gori označene politike. Brez njenega revolucionarnega nastopa ni pravih uspehov, kar se je doslej še vedno kazalo. Niti mezdnemu vprašanju niso bile organizacije kos svoji nalogi, kaj pa šele drugim vprašanjem, ki so v delavčevem življenju istotako pereča. Tu in tam se je posrečilo tej ali oni organizaciji doseči vsaj delno

tvoj socializem! Ali si znorel? Otroke raztrgane, bosí so, in sreča, da bo pomlad, obleke nobene, sami smo raztrgani in žene, v capah hodimo v službo. Le poglej nas: tu je plača, pa niti za hrano ne bo! Ali si znorel? In sedaj naj si še časopis naročimo, pa progresivni davek naj stranki plačamo, kakor si zadnjič razlagal, pa gospodarsko in kulturno naj se organiziramo! Plačaj, pa daj in daj, hu... naj vse vkup pobaš!

Se ni odnehal, temveč je nadaljeval: »Sodrugí, pustite gostilne in pa pijačo, za katero vam ni žal denarca; če se vam smili družina, ne pijte in če hočete kriti vse potrebe, jih boste le tedaj, ko izpolnite to, kar sem vam rekel. Če pa ne boste tega storili, bodite uverjeni, da ne bomo imeli v svojih razrednih organizacijah več oporišča in tedaj zgubimo vse in zopet se prične pravo suženjstvo za vse.«

»Kaj — še malo pijače naj bi ne smeli pokusiti ko drugega tako človek nima od življenja? Če piješ, ali ne piješ, umrješ, še prej če ne piješ! Poidi se solit s svojim naukom, tebi je lahko, politikar pretekani. Poidimo, pustite ga, saj ga bo srečala...«

Kar jih je bilo službe prostih, so odšli domov, in ker je sirena naznanila konec odmoru so ostali tudi odšli vsak k

svoje zahteve na drugi strani pa delavstvo ni moglo več preprečiti atentate na socialno politiko. Skrajno ogabno so državni politiki izigrali zmogano delavstvo in ga ogoljufali na široki cesti najprimitivnejših pravic. Strokovne organizacije pa so bile skoro pasivne. Nekaj so protestirale, a to brez ostrejšega nastopa nič ni.

Kakor kaže ne da navajamo konkretne slučaje, ki so itak vsem znani, bo reakcija še hujše pritisnila in izrabila ugodni položaj za svoje namene. »Orjuna« vrši že s polno paro svoje po državnih politikih patentirano humanitarno delo, pobijati in pretepati fizično in duševno že itak oslajeno delavstvo. Kar ne bo reakcija z zakoni rešila v svojo korist, bodo krviželini politiki končali z milico nasilnežev, danes z Orjuno, jutri z Orkano v neumornem delu za kapitalizem. Mogoče bo to spametovalo delavstvo, da se postavi ne samo v bran, pač pa da bo tudi s sigurnim delom znalo ustaliti zdrav državno politiko na korist vsega naroda. Mi smo že opetovano dejali: Če se ne boste sami naučili spoštovati organizacije, vas bodo naučili fašisti.

To je preračunano z našega vidika in čas nam bo dokazal da smo imeli prav. Že danes nam daje dokaze. Vse, kar dela in kar je izkoriščano, spada v enoto proti sovražniku in morilecu narodnih pravic.

Skupni dom.

»... sin človekov pa nima, kamor bi položil svojo glavo.«

Ne samo Muki, naš znanec iz »Na prejevega« podlistka, tudi mnogo drugih psov ima svoje pasje življenje tako lepo urejeno, da je zavidanja vredno. Devetindevetdeset odstotkov ljudi živi mnogo slabše. Čeprav se imenuje človek »Kralj stvarstva«, vendar nima, kamor bi položil svojo glavo. Toda ne iz usmiljenja napram drugim živim bitjem, ki jim je odstopil svoj kraljevski prostor, ampak po svoji požrešni neumnosti je prišel sin človekov v ta položaj. Kajti volk je volku brat, človek je pa človeku volk. Sin človekov, ki si toliko

svojemu delu. Zaprli so vsak poprej še svojo omaro, kamor so spravili svojo pičlo plačo.

Le zaupnik politične in zaupnik strokovne organizacije je ostal še. Zadnji je prilepljal znamke v knjižice in sešteval denar za prispevke.

Strmo je gledal skozi okno zaupnik politične organizacije in glasno je rekel: »Žal mi jih je, saj niso to slabi ljudje, le k spoznanju jih je težko pripraviti. Saj vem, tudi sam sem bil tak, ne vem le, zakaj sem baš sam prej spoznal nego oni, saj skupaj živimo in vojno smo vsi pretrpeli z vsem gorjem enako. Pijača jih najbolj uničuje, a jaz ne odneham, čeprav me sovražijo. Sovražijo me, a vsak dan me vprašujejo za nasvete. Da, da, strašno je to, kako težko je to zatajevanje...«

Počasi je odšel iz tovarne proti domu, zamišljen, za njim pa tudi zaupnik France.

Tudi jaz sem odšel počasi za njima pod utisom doživljenih dogodkov, v glavi so mi rojile misli, slike. Kdaj bo pravi praznik dela, kdaj bo zmagal Prvi maj, kdaj bo vstajenje brezpravnih sužnjev...?

Le pomiri se, duša vse gre razvojno pot, tudi to se bo zgodilo in tudi čas je že določen. Zgodilo se bo.

domišlja na svojo Božu enako dušo, je tako vdan svojim strastem, da nima ta božanska njegova duša nad strastmi niti toliko moči, kakor zaničevani živalski instinkt nad strastmi pri živalih. Volkov instinkt je dovolj močan, da prisili volka biti volku brat — človekova Bogu enaka duša te moči nima.

Menda je tako samo zaradi te božje podobnosti in sorodnosti! V svoji brezmejni domišljavosti se zanaša človek na božjo pomoč, sam pa drži roke križem; ko pa pride potem sila potrebe, ko ga zagrabi glad in mraz, Boga pa ni od nikoder, da bi lenuha nasitil, takrat se odloči človek ganiti z rokami, da si zasluži kruha. Ker pa od setve do žetve njegov želedec ne more čakati in ker je sredi zime že prepozno začeti šele delati obleko in stanovanje, zato gre ta po božji podobi ustvarjeni lenuh in vzame svojemu bratu grižljaj iz ust, obleko s telese, streho iznad glave. Vse to ima potem tisti, ki je pasel lenobo, oni pa, ki je delal, nima ničesar, razen če najde kakega Boga še bolj vdanega brata, da mu lahko vzame njegov grižljaj, obleko in streho. Tako je postal sin človekov volk svojemu bratu in dela zdaj volku sramoto. Če se volkovi med seboj kaj zmerjajo, velja pri njih gotovo za največje razžaljenje, če reče kdo drugemu »človek!«

Tak red imamo. Imenujemo ga božji red in bojimo se na njem kaj izpremeniti. Posebno se bojimo lenuhom braniti, kadar nam jemljejo grižljaj, obleko in streho, ki smo si jo s trudom naredili. Kajti če se branimo, nasprotujemo s tem božji volji, ki brez nje ne pade niti las z glave.

Socialisti ta red preklinjamo. Drugačje hočemo, v katerem bo človek človeku brat. Besede sinu človekovega smo tudi slišali, pa smo jih drugače razumeli. Predvsem verujemo, da je bil res sin človekov, kakor se je sam imenoval, on, ki ni lagal. Božji sin mu pravijo samo tisti, ki hočejo pasti lenobo kot njegovi namestniki — on pa je imenoval božje sinove nas vse. Ker smo vsi otroci božji, smo vsi enaki, torej nima božje podobnosti in sorodnosti samo posameznik, ampak vsi. Zato ne sme nihče jemati bratu njegovega grižljaja, ampak si ga mora vsak sam zaslužiti. »Ne kopicite bogastva« ne velja tistim, ki delajo, ampak tistim, ki jemljejo drugim! Kajti z delom se ne dajo nakopiti bogastva, bogastva se dajo nakopiti samo z ropom, tatvino in goljufijo. Tem veljajo tudi besede o pticah in cvetlicah, ki ne skrbijo za hrano in obleko, pa so vendar preskrbljene. Kajti mi vemo, da ptice in cvetlice skrbijo in delajo za svojo hrano in obleko, da ne drže rok križem, sin človekov je torej s temi besedami hotel povedati, da ne skrbijo za kopičenje hrane in obleke, da ne ropajo, ne krajejo, ne goljufajo, da bi si z ropom preskrbele »brezskrbno starost«, ampak si preskrbe za zimo po en sam kožušček in po eno samo skrivališče, nikdar pa ne jemljejo drugim njih kožuške in skrivališča, da bi jih spravljali brez potrebe v svojo oblast, kakor dela človek. Še več! Ali si morete misliti, da bi se polakomnila žolna tuje sekire, kljuna svoje sestre? Da bi hotela imeti »za vsak slučaj« v rezervi še en kljun? Da bi postala potem vsak dan bolj in bolj lakomna in si želela še pet, deset, sto, tisoč, milijon in milijardo kljunov, da bi bili končno že vsi kljuni njena last in da bi morale vse žolne tesati z »izposojenimi« kljuni in da bi kapitalistični kralj vseh žoln bil neomejen lastnik vsega, kar bi proletarske žolne natesale?

Pri žolnah je tak »božji red« nemo- goč. Nikar pa ne mislite, da zato, ker tam ni kapitalistov — tudi tam bi se našli posamezniki, individualisti, kapita- listi, ki bi prav radi živeli od tujega dela, ki bi bili prav radi lastniki vseh delavnih in prometnih sredstev! Pa jim druge žolne ne dajo svojih kljunov, niti tistega, kar so natesale — ker ne veru- jejo, da bi imela kakšna kraljica med njimi več milosti božje nego druge. Enake so, enako delajo in nobena ne obupava nad uspehom svojega dela...

Socialisti! Mi, ki smo spoznali, v čem tiči zlo kapitalističnega »božjega« reda, odpravimo to zlo sami in ne ča- kajmo, da nam ga odpravi kak odreše- nik. Ustanavlja se zadruga »Skupni dom«, ki bo poslovala po vsem Sloven- skem z namenom, da preidejo delavna sredstva v skupno last. Vekomaj nas bo premalo, da bi iztrgali kapitalistom iz rok sedanja »njihova« delavna sred- stva, če se ne naučimo najprej braniti pred njimi tista, ki jih sproti naredimo. Kajti, dokler bomo delali na kapita- listični način, bodo med nami tudi pre- vladovale kapitalistične strasti in iz na- ših vrst bodo izhajali novi kapitalisti. Dokler ne bomo delali, ne bo kruha, če ne bo kruha, ga bomo trgli iz ust dru- gim! Vsaj med nami naj se ustavi to kapitalistično ropanje, ker drugače sin človekov ne bo imel nikdar, kamor bi položil svojo glavo.

SIMON CVAHTE:

Proslava Prvega maja v Moskvi 1. 1917.

Že tretji dan je sopihal sanitetni vlak preko nepreglednih polj in goličav, preko močvirij in gozdov proti srcu Rusije, ma- tuški Moskvi. Dolga vožnja nam je začela presedati celo v razmeroma zelo udobno urejenih vagonih, zato smo si želeli do- speti do cilja. Po naših misli bi ta cilj mor- al biti Moskva. Nismo vedeli, da jo bo- mo že po štirih dneh zapustili s še več- jim veseljem, nego nam jo je bilo name- njeno pozdraviti.

Bilo je 19. aprila po ruskem datumu, ko so nam nebotične naprave brezžičnega brzovanja v daljavi naznanjale, da nekda- nja ruska prestolnica ne more biti več da- leč. Vendar sta minuli dve uri, predno se je mesto razgrnilo pred našimi očmi, ko- likor je to v ravnini sploh mogoče.

Prvi utis, ki ga je napravil pogled na ogromno, raztreseno mesto, ni bil baš najboljši. Pogrešali smo snage, zlasti na kolodvoru. Precej časa je taval vlak okrog predmestij, kakor bi ne mogel najti pravega vhoda. Med tem sem čital časopis, ki sem ga kupil na predzadnji postaji. Začudil sem se, ker sem moral zanj dati pol rublja, drugače pa je stal 10 kopejk, dasi sem nekaj podobnega doživel tudi po preobratu v februarju, ko so za en izvod »Biržejevih Vjedomosti« zahtevali 10 do 15 rubljev. Torej mora tudi za današnje podražitvijo tičati nekaj posebnega. Rde- če obrobjen uvodni članek v cirilici in latinici pa me je poučil, da je ruski pro- letaria sklenil praznovati Prvi maj sku- paj s svojimi tovariši na zapadu. Napo- vedane so bile velikanske manifestacije zlasti v Moskvi. To je tedaj tisto čudno, in mi smo prišli kakor nalašč, sem si mis- lil. Odločni dokaz delavske solidarnosti mi je zelo ugajal.

Vlak je obstal popolnoma. Istopim in vidim, da se naš zdravnik in neki želez- niški uradnik prerekata, kam naj vlak zavozi. Zdravnik je trdil, da ima povelje

spraviti transport na zasilno postajališče tik Nikolajevske vojašnice, uradnik pa je vztrajal pri tem, da ima vse podobne vlake odpraviti na centralni kolodvor. Za danes namreč razpolaga mestna komanda z vsemi razpoložljivi posteljami v bolni- cah, ker se je bati, da bodo postale mani- festacije preveč rdeče. Torej ne gre, da bi kdo pošiljal vse bolnike na tak kraj, kjer bi potem utegnili biti odveč. Kakšna previdnost! Če bi jo bili Rusi vedno tako skrbno izvajali, bi bili doživeli mnogo manj razočaranj. Končno je obveljala uradnikova utemeljitev in tako je vlak opoldne Prvega maja počasi zapeljal v velaknsko lopo centralnega kolodvora, ki je nov, in še takrat ni bil popolnoma dogotovljen.

Zdravniki, sanitetno moštvo in sestre Rdečega križa so nas jako ljubeznivo spre- jele. Vsi so bili okrašeni z rdečimi kokar- dami in trakovi in vsem si lahko bral raz- obraze veselo razpoloženje. Utis je še po- večaval ogromen rdeč prapor, ki je bil razpet v čakalnici, z napisom: Vse sile za popolen uspeh revolucije! Živela svobod- na Rusija! Živelo bratstvo, enakost, svo- boda! Podobnih praporov smo srečali še nešteto, ko so jih nosili na čelu sprevedov po mestu.

Z razdeljevanjem so bili zdravniki kmalu gotovi. Dvajset so nas odločili za Nikolajevsko vojašnico ali takratni: 4. svodni evakuacioni hospital.

Zasedli smo tramvajski voz. Iz raz- nih delov mesta smo slišali gromovite »hura« zborovalcev in manifestantov, pa tudi tuljenje in hrup ki bi se dal vsemu prej primerjati nego človeškim glasovom, popolnoma tako, kakor smo ga bili vajeni slišati za časa ruskih ofenziv na fronti.

Častniki so se vznemirjeno spogledo- vali. Saj so vedeli po izkušnjah, da bi za- dostoval samo en hujšakajoč nagovor in polom bi bil neizogiben in strašen. Ne- razsodnost mase ni tam nič manjša nego kjerkoli drugje. Imela je svobodo, ki jo je po svoje tolmačila. Navzlic resnemu po- ložaju smo z nezmanjšano radovednostjo sledili dogodkom v naši neposredni bliži- ni. Vozili smo se počasi. Množica se za voznikovo svarilno zvonjenje ni prav nič zmenila. Naposled je bil ta radi groženj prisiljen zmanjšati brzino do skrajnosti. »Pri nas je svoboda!« so vpili razgrajči. Velika šipa na voznikovi platformi je to svobodo prva občutila, ko je zadeta od kamena, svobodno zdrknila iz okvirjev med tračnice. »Živela svoboda!« je rjula tolpa. Lepa svoboda sem si mislil jaz.

Šele po širokem bulvarju smo hitreje zdržali naprej do — nove zapreke. Na nekem trgu je govornik na rdeče pregr- njenem avtomobilu večtisočglavi množici oznanjeval bratstvo, enakost, svobodo. Lica so žarela, grla ohripevala, a vedno znova je ljudstvo dajalo duška svojemu veselju, da je svobodno.

Samo nekatera javna poslopja so bila okrašena z rdečimi zastavami, med občinstvom pa je povsod prevladovala rdeča barva. Vsaj klotove bluze moških ter volnene jopice žensk so morale biti krasne (t. j. rdeče). Drugače pa vse v kokardah in trakovih. Govornik je utih- nil, je moral utihniti, ker ga ni nihče več poslušal.

Zavpila je množica, zaplesala in po- skakovala, kakor da bi bila slišala nebe- ško razodetje. Še en pozdrav z roko in govornik je oddrčal kakor prerok, obdan od frfotajočega platna, s katerim je bil avto pregrnjen.

Zvoki marseljeze so obrnili našo po- zornost nase. Izvajala jo je vojaška god-

ba na čelu neoborožene pehote. To je bil prvi redni spreved, ki smo ga videli.

Ravno ko je korakala godba mimo hotela »Metropole« sta padla iz gornjih oken dva strela. Mogoče je kdo streljal v proslavo Prvega maja, mogoče pa, da je marseljeza kakemu buržuju pokvarila tek in se je hotel zato maščevati. Gotovo je bilo pri stvari samo to, da godba ni pre- nehala. Sploh so po mestu ves dan mno- go streljali, ne da bi bili mogli zvedeti za pravi vzrok in posledice.

Še enkrat smo se ustavili na križi- šču pred mimoidočim sprevedom. Sma- tral sem jih za organizirane tovarniške delavce. Bili so sami resni ljudje, izklju- čno moški. Imeli so poleg navadnih rde- čih tudi več prav lepih stanovskih za- stav in več nemških napisov. Korakali so v vzornem redu, štirje in štirje. Stal sem na zadnjem stopnišču, ko se mi pri- bliža mlad človek, ki sem ga na prvi po- gled imel za ruskega oficirja.

»Zdravstvuj, tovariš! Kako ti je?« Ker sem bil vaje takih ogovorov, ki so pri Rusih običajni, sem odvrnil:

»Hvala! Doma bi bilo bolje.«

»Kdo ve. Morda še slabše. Odkod si?« »Slovenec.« »Potem lahko govoriva češki«, je takoj prekinil ruščino. Ne tako jaz. »Če sem Slovenec, še iz tega ne sle- di, da moram znati češki.«

»Ampak to bi bilo čudno, če bi se Čeh in Slovak ne razumela,« je menil tovariš.

»Toda človek, jaz nisem Slovak, temveč Slovenec s Štajerskega!«

»Ah tako! Torej znaš tudi italijan- ski.« Sedaj mi je bilo že preneumno.

»Tovariš, ti si Čeh, Avstrijec!?«

»Nu*!« Da, da, poznam te, jezik te izdaja in postavil bi lahko, da Moravec po vrhu, torej bi moral avstrijske narode vsaj po imenu poznati.«

»Bil sem pa sedaj nisem več,« je od- vrnil nekoliko čemerno. »Tudi sem se učil zemljepisja in drugih znanosti, ki jih prodajajo gimnazije do petega razreda. Da sem te prej napačno razumel je kri- vo to, da mi Čehi vas nazivljemo Slo- vince, Slovakom pa pravimo tudi Slo- venci.«

»To že, ampak da bi se morali Šta- jerci naučiti italijanščine iz daljave par- sto kilometrov, je malo preveč,« sem se pošalil.

»Ne vem, če tudi ti poznaš jezikov- ne meje man nami in Nemci ali Poljaki?«

»Natanko ne, pa za dvesto kilome- trov se ne bi zmotil. Pa pustiva to, po- vej mi rajše, odkod so ti delavci, da jih je toliko?« »Železničarji so in delavci iz zavodov, deloma iz Moskve, mnogo jih je pa tudi z dežele, ki so prišli pomagat poveljevat slavnost; mogoče pa še za- radi česa drugega.«

»In to drugo bi bilo?« »Kontrarevo- lucionarji se gibljejo in nikar se ne čudi, če se v Moskvi nekega lepega dne ne boš čutil varnega.«

Spreved je bil mimo, potegnil sem »tovariša« na voz, češ, da naj pripovedu- je. Ni se branil, rekel je, da ima itak isto pot, ker hoče obiskati nekega znanca v taborišču za ujetnike. Potem mi je razla- gal svoj načrt, kako se popelje v kratkem do Helsingfors in od tam preko Torneje v Švedijo, potem pa ga naj boljše viki in menjševiki v uho pišejo. Na mojo opazko, zakaj nima rdečega znaka, mi odvrne. »Nisem socialist.« »Ali misliš, da so so- cialisti vsi, ki jih imajo?« »To ne; mnogi so jim bolj nasprotni nego midva. Ampak«

* Nu je kratko izražena misel: kaj pa misliš? kako se ti dozdeva?

Besedo mu je ustavil nenavaden pri-
zór, gotovo edini svoje vrste. Prihajala
je kolona avstrijskih vojnih ujetnikov.
Spreddaj narednik z zastavo, njemu sle-
dita dva muzikanta s harmoniko in klari-
netom, potem 16 mož v popolnoma no-
vih avstrijskih uniformah, ki so jih
dobili najbrž potom Rdečega križa,
po majhnem presledku ostalo moštvo v
različni opravi. Vsi korakajo v najlep-
šem redu brez vsakršnega nadzorstva.
Imeli so okusno izdelane napise, na spred-
nji strani v ruskem, na zadnji pa v jezi-
ku svoje narodnosti. Uvrščeni so bili po
narodnosti in sicer: Čehi, Poljaki, Ma-
džari in Hrvati. Češki napis se je glasil:
»Naj svoboda nikomur svobode ne kratki!«
Na češki strani pa: »Bratje Čehi! Nismo
ujetniki Rusije, ampak sužnji rakonski
(avstrijski)«. Izmed ostalih sem radi hi-
tre vožnje razločil samo zadnjo stran hr-
vatskega napisa: »Zora puca, bit će
dana!«

Okrog tretje ure je naš tramvaj ob-
stal pred dolгим rdečim poslopjem, raz-
katero je visela razcefrana rdeča zasta-
va, gotovo še od februarkega preobrata.
Bili smo na mestu. Nikolajevska vojašni-
ca je na zunaj podobna drugim stavbam,
ki služijo enakim namenom, na znotraj pa
se razlikuje v toliko, da nima mostovža
na dvorišni strani, ampak navzdolž po
sredini. S tem izgubi svoj značaj kot hod-
nik, ker tvori pravzaprav del sob, skozi
katere vodi. Obokane odprtine, skozi ka-
tere greš iz ene sobe v drugo, so brez
vrat, pač pa opremljene s svetilkami. Tla
so tudi v sobah iz betona, strop pa iz
močnih hrastovih desk. Toraj zelo nepri-
jazno in za bolnišnico neprimerno.

Sprejem je bil čuden. V kopalnici ni-
kogar, voda mrzla, pisarna zaklenjena.
Šli smo kar v sobe in kjer se je komu
zdelo primerno, tam se je ustavil. Neka-
teri so našli znanca ali pa vsaj rojake;
Slovenca ni bilo nobenega. Med bolniki,
ki se radi bolezn ali iz drugih vzrokov
niso vdeležili proslave, je vladalo ogor-
čenje, ker se ves dan ni nihče pobrigal za
nje. Ni bilo malice, niti kosila, ranjenci ne
prevezani sobe neočiščene in nezakur-
jene. Oficirji, pisarji, kuharji in strežniki,
vse je odšlo na ulico uživati svobodo,
mlado, varljivo.

Prvi maj ni bil samo Praznik dela
ruskemu proletariatu, ampak pred vsem
veličasten pozdrav svobodi, dolgo zaže-
ljeni, težko pridobljeni in tako na šibkih
nogah stoječi svobodi, katero si je narod
predstavljaj kot nepremagljivo boginjo
miru in sreče, ki tudi v najbolj neurejenih
razmerah ne izpremeni svojega milega
obličja...

Protij večeru so se posamezniki za-
čeli vračati v bolnico. To je bilo izpraše-
vanja in pripovedovanja, sklepanja in ugi-
banja, kakor na mirovni konferenci. Ne-
kateri so že v najkrajšem času pričako-
vali velikih sprememb v mednarodni po-
litiki, drugi so spet ugibali, kdaj in po ka-
teri poti se vrnejo v domovino. Da bo
sedaj vojska kmalu končana, o tem ni bi-
lo nobenega dvoma. Novodošli smo celo
pozabili, da že 24 ur nismo ničesar jedli.
Zadnje, kar smo dobili na vlaku, je bila
skromna večerja prejšnjega dne, danes pa
tudi ni izgledalo, da se nas bo kdo
spomnil.

Okrog osmih zvečer pride komandir
bolnice v spremstvu službojočega nare-
dnika. Rezko in neprijetno se glasi pove-

lje: »Smirno!« Nastane tišina. Vse napeto
pričakuje, kaj pomeni ta neobičajni obisk.
Navajeni novic in senzacij smo si jih ven-
dar želeli skoraj nič manj nego kruha, ki
je postajal z vsakim dnem bolj pičel tudi
v Rusiji. Major je stopil sredi sobe in za-
čel z glasom, da so ga lahko umeli po
vsem nadstropju, približno takole: »Otro-
ci, Rusi in vojni ujetniki! Danes so se do-
gajale tukaj stvari, ki nikakor niso v
skladu z vašo vojaško častjo še manj pa
z interesi ruske države. Cela komanda
(t. j. uslužbenci) kakor tudi posamezni
bolniki so brez vsakega dovoljenja za-
pustili svoja mesta in mnogi se še niti se-
daj niso vrnili. To je lahkomišljenost brez
primere. Jaz bom vsak slučaj preiskal in
kaznoval. Za vojne ujetnike so izdana po-
sebna navodila, ki ostro prepovedujejo
svobodno sprehajanje po mestu. Obenem
jih opominjajo, da so pripadniki nam so-
vražnih držav in bomo z njimi vedno te-
mni primerno postopali.« Napredniku pa je
dejal: »Jutri imajo vsi naši ljudje preme-
stiti v drugo nadstropje, vsi ujetniki od
tam pa v prvo; v bodoče ne trpim nobe-
nega mešanja!« »To pa ne bo šlo tako
lahko, gosp. major, tukaj je interni od-
delek na vrhu pa kirurški, ker je tam
tudi operacijska dvorana in mi razvršča-
mo bolnike vedno po boleznih, ne pa po
državni pripadnosti.« »Molči! Jaz ukazu-
jem in ti, pasji sin, moraš slušati! Po-
njali?« »Nikar tako ne kričite nad me-
no! Jaz sem narednik, bil sem dve leti
na fronti, vi pa ste oskrbovali samarska
skladišča na škodo države in kmetov iz
gubernije. Zdaj imamo svobodo in ni, da
bi me kdo imenoval pasjega sina!« Pritrje-
valno mrmljanje je podžigalo narednika
v njegovem drznem nastopu, major pa
videč resen položaj, je odšel z grožnjo:
»Jaz ti že pokažem svobodo!« Mrmrjač
nekaj o kasemati, je stopal s trdim kora-
kom po betonskem tlaku, da so ostroge
zvenele kakor kraguljčki.

Čez štiri dni mi je dotični narednik
sporočil, da bom s par drugimi vred pre-
meščen v Kazanj. Povedal mi je da je
bil eno noč zaprt, potem pa izpuščen.

Nekako v prvi polovici julija je potem
»Kamsko Volžska Rječ« priobčila kratko
vest, da so komandanta 4. svodnega hos-
pitala v Moskvi našli mrtvega v njegovi
pisarni. Med številnimi važnejšimi dogod-
ki, ki so takrat polnili časopisne kolone,
bi bil to pač kaj lahko prezrl, če bi me ne
spominjalo na prvomajski prizor v »Niko-
lajevski kazarni«.

Pet mesecev pozneje je bila zopet
Moskva naš začasni cilj. Tokrat sem jo
pozdravil od vzhodne strani v nadi, da se
ji bližam poslednjikrat. Še bolj neprijazna
in zanemarjena se mi je zdela nego prvič;
menda zato ker je deževalo. Na zelo pro-
metni cesti leži mrtev konj. Drob gleda
iz njega. Smrad je daleč naokoli nezno-
sen, vendar se nikdo ne čuti dolžnega,
mrhovino odstraniti. Ko sem se čez dva
dni vozil po isti poti, je še vedno zavze-
mala oglodana lobanja svoje važno me-
sto med tramvajskimi tračnicami.

Vse se je spremenilo na slabše, samo
ljudje so bili še zmerom enako vlnudni in
postrežljivi, četudi radi razmer manj ra-
dodarni, in ta okolnost bo morda pri mar-
sikom ohranila prijazen spomin na to
mesto. Dne 14. oktobra 1917. sem Mo-
skvo zopet zapuščal, prepričan, da je ne
vidim nikdar več.

Premišljajte! Današnja uvodna pe-
sem govori o Veroniki. Proletarci, vi pre-
prosti proletarci — svojo Veroniko imate,
niste brez nje! Kdo je vaša Veronika?
Kdo Vam utira vsaj pot s čela, če Vam
drugače še ne more pomagati na križevi
poti? Zakaj Vam še ne more pomagati?
— Pravljica pripoveduje, da je na Vero-
ničinem prtu ostala podoba Jezusovega
trpinčenega obličja, za spomin. Na kate-
rem potu se bo poznala podoba Vašega
trpinčenega obličja, slika trpljenja seda-
njega proletariata? Proletarci! Premiš-
ljajte in govorite! Ne molčite!

ZADNI DOGODKI.

Zagrebski sporazum stopa sedaj v
veljavo. Ker hočejo demokrati na vsak
način nove volitve, so radikalci pretrgali
vsa pogajanja z njimi in menijo sestaviti
lastno vlado, za katero se federalisti na-
vdušeno izjavljajo. Pašić je zopet vrnil
mandat. Vest si nasprotujejo, če ga je
kralj sprejel ali ne. Demokrati pravijo,
da ga oni dobe, kar pa je pri njihovi mo-
či nesmisel. Vsa dosedanja pogajanja so
bila le lažnjive komedije. — Bolgarske
državne volitve so končale tako: 214
mandatov Stambolijski, 15 komunisti,
meščanski blok 14, 1 socialisti. — Koruz-
na pogajanja med našo in laško vlado gle-
de trgovine, Reke itd. so že toliko uspela,
da bo padla te dni odločitev. — Čehi so
zaprlji svoje meje proti Madžarski. —
Mussolini se je maščeval nad laškimi po-
polari. Sprejel je njihovo demisijsko, čeprav
so klerikalci požrli sklepe svojega turin-
skega kongresa. Najbrže bo sedaj sam
vladal. — Angleška izjavlja, da se ne od-
pove svojim reparacijskim zahtevam v
Nemčiji. — Irski vstaši nadaljujejo s po-
boji, 3 vladne predstavnike so zaklali
blizu Dublina. — Ministri so v Belgradu
znižali izvozne carine na ovčje in kozje
kože ter na otrobe. — Orientska konfe-
renca se je v Lozani otvorila. — Proces
proti patriarhu Tihonu so boljševiki pre-
ložili. — V Bukarešti je vladni teror raz-
bil nameravano stavko javnih nameščen-
cev. — Grška vlada se je izjavila za no-
ve koncesije naši državi v solunskem
vprašanju.

**Pisatelja našega podlistka »Franceta
Kremana«** je bivši avstrijski minister Hus-
sarek imenoval v neki kritiki njegovega
dela »Vera in dobiček« lopova. Sodrug
Upton Sinclair je prijaznega gospoda in
vseučiliškega profesorja seveda tožil, na-
kar je bil ta v zadnjih dneh obsojen na
pol milijona avstrijskih kron globe. Še to
vredno omeniti, ker je preznačilno za ta-
ke cvetke med inteligenco: Ko je knjiga
izšla in ko g. Hussarek od vere še ni imel
tolikega dobička kakor danes, ko se je
udinjal klerikalizmu s kožo in učenimi
kostmi, je o knjigi drugačno sodbo iz-
rekel.

Delavci! kupujte čevlje samo z zna-
mo »Peko« domačih tovarnen Peter Kozina
& Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši.
Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljub-
ljana. Breg 20.

UTRINEK.

Kako pa pri vas kaj gre proletarsko
gibanje? Ali napreduje organizacija.

Že gre, že gre — samo počasi!
Da, da, mi gremo počasi — toda čas
gre hitro!...

Proletarci, pripravimo se na dostojno proslavo Prvega maja!

Proslave praznika dela 1923.

V Mislinju se bo praznoval **Praznik dela** v nedeljo 29. aprila. Spored je sledeči:

1. Ob 9. dopoldne zbirališče pri gostilni Majcen. Odtod v sklenjenih vrstah z zastavo in godbo na čelu spreved skozi Mislinje, Sv. Lenart, na kolodvor v Mislinju, kjer bo sprejem govornika ob 10. dop. Na to razhod.

2. Javen shod se bo vršil ob 13. v gostilni g. Iršiča.

3. Ob 16. priredi istotam tukajšnja »Svoboda« 2 šaloigri. Po igri prosta zabava s šaljivo pošto, plesom itd.

V torek dne 1. maja počiva vse delo.

Sodrug in somišljeniki posetite naše prireditve polnoštevilo. Naša manifestacija naj bo izraz železne volje in zavednosti delavskega razreda. — Odbor.

Sevnica. Manifestacijski shod za proslavo **Praznika dela** 1. maja se bo vršil v nedeljo 29. t. m. ob 7. zjutraj na sevniskem trgu.

Po shodu se bo vršil sestanek v gostilni g. A. Kragelna.

Pridite vsi!

Medvode. O priliki razvitja zastave podružnice kemičnih delavcev v Medvodah v nedeljo 29. aprila bomo praznovali tudi **Praznik dela** s sledečim sporedom:

Javen shod se bo vršil ob 14. v restavraciji g. Jesiha v Medvodah. Po shodu spreved z godbo na čelu. Potem pa prosta zabava isto v restavraciji gospoda Jesiha.

Ljubljana. Krajevna politična organizacija SSJ v Ljubljani in v Sp. Šiški priredi na 1. maja ob 9. dopoldne shod v hotelu »Tivoli«. Shoda se bodo udeležile tudi krajevne organizacije SSJ in KDZ iz okolice: Moste, Vič, Ježica, Zgornja Šiška, Tacen in Medvode ter ljubljanske in okoliške podružnice »Svobode« in strokovnih organizacij.

Sodrug in sodružice, proletarska dolžnost je, da praznujete dostojno **Praznik dela**.

Udeležite se shoda polnoštevilo, pridite, sešli se boste s svojimi sotrpini v bratskem objemu in pozdravu za enotno delo

v boju proti reakciji,
v obrambo Surnega delavnika,
za zavarovanje in zaščito delavskih pravic

in za enakopravnost vsega delavnega ljudstva brez razlike narodnosti, spola, vere, starosti itd.

Sodrug, strnite svoje moči v enotnih organizacijah razredno zavednega proletariata. — Odbor.

Zgornja in Spodnja Šiška pozor! Letošnjega manifestacijskega shoda 1. maja se bomo udeležili v Ljubljani. V ta namen se bomo sešli Draveljčani ob 7. pri »Sojerju«. Sodrug iz Zg. Šiške pričakuje Draveljčane ob pol 8. v Zg. Šiški pri »Birtu«. Sodrug iz Sp. Šiške, iz Dravelj in Zg. Šiške se snidejo ob črti na 9. pred občino, odkoder odide skupen spreved k shodu v hotel »Tivoli« (skozi Latermanov drevored.)

Točnost prvi pogoj. Udeležba vsakega razredno zavednega proletarca dolžnost. — Odbor.

Gorje. Praznovanje 1. maja za kraj. pol. organizacijo SSJ in KDZ v Gorjah se bo vršilo skupno z razrednimi organi-

zacijami na Savi. Zbirališče članov in somišljenikov dne 1. maja ob 6.¼ zjutraj pred restavracijo v Vintgarju, odtod skupen odhod s sodrugi od SDIZ »Svobode« na Dobravo, tam se priključimo strokovni organizaciji kovinarjev in skupno odkorakamo na Savo, kjer se bo vršila majska proslava s sporedom, ki je razviden na lepakih.

Sodrug poskrbite za čim večjo udeležbo! — Odbor.

Spored manifestacije v Celju na dan 1. maja. Ob polosmi zbirališče v Štorah za štoranske sodruge in točno ob osmih odhod v Celje z godbo in zastavo na čelu. Zbirališče v Celju točno ob osmih v Gaberjih pred gostilno Svetel. Ob devetih odhod iz Gaberij v mesto na Dečkov trg k javnemu slavnostnemu zborovanju. Po zborovanju obhod po mestu in nazaj v Gaberje pred gostilno Svetel, kjer je za Celjane razhod, Štoranski sodrug pa odkorakajo korporativno nazaj v Štore, kjer je razhod. — Namesto popoldanje veselice, kakor je bila vsako leto običajna, a letos odpade, se priredi izlet z zastavo na Laško in v Hudo jamo, kjer se bo vršilo tudi javno slavnostno zborovanje na prostem. Za izlet zbirališče pri kapucinskem mostu ob poldveh, v Gaberjih pred gostilno Svetel pa ob enih. — Opozarjamo vse celjske sodruge, ki imajo količjak proletarske zavednosti in če jim čas količjak pripušča, da se zleta, ki ga celjsko kakor štoransko delavstvo še ni imelo, gotovo udeleže. Pokažimo, da smo proletarci bojovníki in običimo liste sodruge, ki so tam.

Zabukovca. 1. maj, **Praznik dela**, bomo praznovali letos v Megojnicah. Tu se bo zbral tudi proletariat državnega rudnika v Zabukovci. Shod se bo vršil ob 10. dop. v gostilni pri Coceju. Po shodu istotam prosta zabava.

Razredno zavedni proletarci udeležite se proslave polnoštevilo.

Hrastnik. Proslava 1. maja se bo vršila pri nas na sledeči način. Zjutraj budnica rudarske godbe. Ob 8. zbirališče pri Konsumnem društvu rudarjev (Delavski dom). Ob pol 9. skupna manifestacija v sprevedu proti kolodvoru h gostilni Domitrovič, kjer se bo vršil skupni javen shod. Popoldan prosta zabava in sicer za rudarje v dvorani Konsumnega društva, za steklarje in kemične delavce v gostilni Domitrovič.

Radeče. Pri nas bomo praznovali **Praznik dela** 1. maja skupno s podružnico »Svobode« ter s strokovno organizacijo usnjarijev, delavcev papirnice in cementarne.

Spored je sledeči:

1. Zjutraj ob pol 8. shod na trgu v Radečah.

2. Po shodu skupen odhod na shod v Zid. Most, ki se bo vršil ob pol 10. Po tem shodu vrnitev v Radeče.

3. Ob pol 14. zbirališče na trgu v Radečah, točno ob 14. odhod na Vrholovo. Na cilju slavnostni govor, potem prosta zabava. Ob 19. odhod nazaj v Radeče.

Sodrug in sodružice, pridite s svojimi znanci točno in polnoštevilo. Prosimo tudi naj vsak udeleženec upošteva točno vse rediteljeve odredbe.

Naznanjamo tudi, da nam je godba kmetske knjižnice odpovedala, ker ne marajo naših shodov in se boje rdeče za-

stave, oznaniteljice ljudske svobode. Pa vendar brez godbe ne bomo. Igrali bodo naši domači fanti.

Sodrug in somišljeniki praznujte dostojno **Praznik dela**. Živel 1. maj.

Brežice - Čatež. **Praznik dela**, 1. maj bomo pri nas praznovali sledeče: Ob 13. (1. pop.) se snidemo brežiški sodrug in somišljeniki na savskem mostu, odkoder odkorakamo skupno na Čatež, kjer bo pozdravni govor in potem odhod na prijazni hribček k Sv. Vidu k prosti zabavi. Zvečer zopet skupni odhod v Čatež in tam razhod.

Omeniti moramo, da je ta prva organizirana proslava 1. maja v naši dolini. Tudi ljudstvo na kmetih že spoznava, da mora biti solidarno z industrijskim proletariatom. Dokazale so volitve, da ho treba za zmago organizirane moči vsega delavnega ljudstva. Zlasti ob Sotli so Radičevi demagogi pograbili zelo mnogo delavskih glasov. Uboge zapeljane bajtarje, poljske in druge delavce pa zdaj glava boli, ker prihajajo do spoznanja, da jih lepe fraze ne bodo rešile sedanjih težkih jarmov, temveč jih bo rešilo edino njih lastno delo. Zato sodrug in somišljeniki, praznujte ta 1. maj v notranji radosti, v spoznanju, da bomo le združeni v močnih organizacijah dosegli svoj cilj!

Šoštanj. Javen shod se bo vršil na glavnem Šoštanjskem trgu ob 9. V slučaju slabega vremena pa v hotelu »Jugoslavija«. Nadaljni spored proslave na lepakih.

Za Mežiško dolino bo letošnja proslava v Črni. Podrobna navodila potom krajevnih organizacij.

Gorje pri Bledu. Odborova seja krajevne politične organizacije SSJ in KDZ v Gorjah pri Bledu se bo vršila v nedeljo 29. t. m. ob 15. v posebni sobi gostilne A. Keržišnika na Fortuni. Dnevni red važen. Udeležba dolžnost vseh odbornikov in zaupnikov. — Predsednik.

Oplotnica. Redni občni zbor krajevne organizacije KDZ v Oplotnici se bo vršil v soboto dne 28. t. m. ob 19. (ne kakor prvotno poročano 29. ob 9.) pri sodrugu Josipu Škofu v Oplotnici z običajnim dnevnim redom. Opozarjamo vse sodruge, da se zbora točno in polnoštevilo udeleže! — Odbor.

»Svoboda« v Gorjah pri Bledu priredi v nedeljo 29. aprila 1923. ob 3. pop. vrtno veselico s plesom, šaljivo pošto in prosto zabavo.

Sodeluje tamburaški zbor z Jesenic. Več na lepakih.

V slučaju neugodnega vremena se bo vršila veselica naslednjo nedeljo.

Ker je čisti dobiček namenjen za knjižnico, vabi k obilni udeležbi odbor.

Mežiška dolina. V petek 27. aprila se bodo vršila v Črni ob 11. in ob 16. v soboto 28. aprila pa v Mežici ob pol 11. in ob 16. uvodna predavanja ljudskega vseučilišča.

1. **Praznik dela** in Vstajenje delavstva.

2. Temelji ljudske izobrazbe.

3. Mednarodni jezik Esperanto.

Zavedno delavno ljudstvo Mežiške doline, ki si takih predavanj že dolgo želi, ne potrebuje posebne povzbuje, naj se udeleži v obilnem številu, vendar prosimo vse, ki dobe ta »Ljudski glas« pravočasno, naj opozore vse druge, ker bo večina to čitala prepozno.

Tedenski pregled.

Nedelja 15. aprila: V Mežici in Prevaljah sta zmagali pri občinskih volitvah naši listi absolutno. — Ustanovitev »Nezavisne radniške partije Jugoslavije« v Ljubljani. — Radičev shod v Zagrebu, naperjen »proti« sporazumu z radikalc. Listi objavljajo besedilo tajnega zagrebškega sporazuma ki govori drugače.

Ponedeljek 16. aprila: Prva seja narodne skupščine. Vlada demisionirala. — Komisija obeh socialističnih internacional, ki se je posvetovala na predkonferenci za ustanovitev enotne internacionale v Brengencu, je izdala poziv k udeležbi na zedinjevalni kongres 21. maja v Hamburgu. — V Južni Afriki se je sesul rudnik Randfontaine in pokopal nad 100 delavcev. — Klerikalni kongres v Turinu glasuje po večini za Sturzovo skupino, ki se dela fašistom nasprotno. — Demisija avstrijske vlade radi notranjih nesoglasij. — Serratijska socialistična skupina odvarja v Milanu kongres za zedinjenje s komunisti.

Torek 17. aprila: Avstrijska vlada pod Seiplom zopet sestavljena. — Odkrita velika zarota irskih vstashev v Londonu. — Ladjedelnška stavka se v Angliji vse bolj širi. — Budimpeštanski krščansko-socialni mestni nastavljenici so ustavili stavko, s katero niso dosegli uspehov. — Zasedanje Zveze narodov v Ženevi. — Klerikalni ministri v laškem kabinetu demisionirali.

Sreda 18. aprila: Kralj skuša spraviti demokrate in radikale za skupno vlado. — Izsledili so črnogorski dvorni arhiv, ki vsebuje mnogo zanimivosti o vladanju starih črnogorskih »gospodarjev«. — Milanski socialistični kongres odklanja pristop v III. internacionalo. — Mussolini straši klerikalce s nasilnostmi. Sturzo obljublja zopetno sodelovanje v vladi. —

Mussolini odpravlja praznovanje Prvega majnika.

Četrtek 15. aprila: V Beogradu nadaljuje kralji konferenco z demokrati in zemljoradniki, da bi šli z radikalc v vlado. Zemljoradniki so se udali. — V Sarajevu streljanje med jugofašisti in frankovci. Smrtno ranjeni. — Na Poljskem so uvedli 1 in pol letno vojaško službovanje. Ženske so od 20.—40. leta dolžne služiti v pomožne vojaške namene. — Odkrita protifašistovska zarota v Milanu. — V vsej južni Rusiji kmečki punt proti boljševikom. — V Poruhru zlasti v Mühlheimu komunistična revolucija.

Petek 20. aprila: Klerikalci intrigirajo pri Pašiću, da bi jih same vzel v vlado, tudi če bi Radiča in Spaha ne maral. — V mariborskem občinskem svetu pretepe orjunec dr. Reismann klerikalca Žebota. — Bunjevsko-šokačka stranka ustanavlja z Nemci in Madjari avtonomistični blok. — V Indiji je zastavkalo v soglasju z angleškimi 130.000 delavcev. — Rudarska stavka na Gornjem Štajerskem razen v Steierreggu zmagovito končana. — Vodstvo italijanske ljudske stranke proti svojim turinskim sklepom odpošilja svoje zastopnike zopet v fašistovsko vlado.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Mestni trg 10.

Kemični laboratorij
za izdelovanje desinfekcijskih sredstev.

do. — Komunistične revolucije v Poruhru, ki so io Francozi podpirali, je konec. — Irske vstaške čete uničene.

Sobota 21. aprila: Pašić dobi mandat za sestavo nove vlade. — Madžarska vlada predlaga poslanski zbornici zakon, ki strokovnim organizacijam skoro onemogoča vsako udejstvovanje. — V Indiji kuga narašča; v zadnjih 5 tednih je umrlo 50.000 oseb. — V Mehiki strašen potres in bljuvanje ognjenikov; pogrešajo 18.000 ljudi. — Stavka avstrijskih rudarjev popolnoma končana. — Angleška spodnja zbornica odklanja z 236 proti štirim glasovom alkoholno prepoved.

Nedelja 22. aprila. Združevalna konferenca štirih ročnih delavcev iz pokrajinske SSJ in 4 zastopnikov Mariborčanov v Zidanem mostu. Uspeh je dober. Končno zedinjenje odloči pokrajinski kongres, ki se ga udeleže tudi Mariborčani. — Delegacijski zbor »Svobode«. — Na Bolgarskem volitve v sobranje. Izmed 246 mandatov jih je Stamboljski dobil nad 200. Komunisti so skoro izginili.

NAROČAJTE »KRES«!

Pri vseh podružnicah »Državne borze dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Muski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 8. do 14. aprila dela 663 moških in 388 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 501 moških in 373 ženskih delavnih moči. Posredovani se je izvršilo 200. — Dela iščejo: strojni in stavbeni ključavničarji, kovači, železostugarji, mehaniki, mizarji, kolarji, knjigovezi, peki, mlinarji, mesarji, zidarji, pleskarji, slikarji, pisarniške moči, vajenci, vajeenke itd. — V delo se sprejmejo: gozdni delavci, rudarji, vrtnarji, železolarji, sedlarji, viničarji, usnarji, slikarji, natakari, šivilje za perilo, služkinje, kuharice, vajenci itd.

**Žena v hiši gospodinji,
mož v gostilni prazni čaše . . .**

Lakaj?

Ker mu ne daš doma osvežujočega nadomestila. Skuhaj mu „Žiko“, z vročo ali mrzlo ga prikleneš na dom!

Vse socialiste opozarjamo, naj ne kupijo nikdar nikjer ničesar pri tvrdkah, ki ne oglašajo v našem listu.

1000 frankov mesečno
zaslužijo lahko ženske in moški vsakega stanu s sodelovanjem pri neki

holandski tvrdki.
Zahtevajte vzorce in brošure proti poslanim 10 Din v bankovcih pri: **E. Bock**, Wien, VI., Gumpendorferstrasse Nr. 109/14.

**Nepremočljive
dežne plašče**
za dame in gospode

priporoča tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

+ Žene +

pomirite se, če vam mesečni red zastaja ali izostaja. Pomorem vam, zaščitim vaše zdravje in vam prinesem novega veselja do življenja. Uradno ocenjeno in za dobro spoznano. Obrnite se takoj na naslov:

K. Fesq

Hamburg B. 156,

Papenstraße 95.

Pridobivajte naročnike!

**Jumperji
pletene**

jopice

vedno

zadnja

novost!

A. ŠINKOVIČ nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Uvoz

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki.

Izvoz

Telefon 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.
Čekovni račun št. 10.473.